Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

4. listopada 2024.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita osobnih podataka – Uredba (EU) 2016/679 – Poglavlje VIII. – Pravna sredstva – Prodaja lijekova koju ljekarnik izvršava na internetskoj platformi – Tužba koju je konkurent tog ljekarnika podnio pred građanskim sudovima na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi zbog povrede obveza predviđenih tom uredbom koju je počinio taj ljekarnik – Aktivna procesna legitimacija – Članak 4. točka 15. i članak 9. stavci 1. i 2. – Direktiva 95/46/EZ – Članak 8. stavci 1. i 2. – Pojam ‚podaci koji se odnose na zdravlje' – Uvjeti za obradu takvih podataka"

U predmetu C-21/23,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), odlukom od 12. siječnja 2023., koju je Sud zaprimio 19. siječnja 2023., u postupku

ND

protiv

DR,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, L. Bay Larsen, potpredsjednik, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, F. Biltgen i N. Piçarra, predsjednici vijeća, S. Rodin, P. G. Xuereb, L. S. Rossi, I. Jarukaitis, N. Jääskinen i I. Ziemele (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: N. Mundhenke, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 9. siječnja 2024.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za ND, A. Datta, M. Mogendorf i W. Spoerr, Rechtsanwälte,

– za DR, M. Bahmann, Rechtsanwalt,

* Jezik postupka: njemački

– za njemačku vladu, J. Möller i P.-L. Krüger, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, A. Bouchagiar, F. Erlbacher i H. Kranenborg, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 25. travnja 2024.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 9. stavka 1. i odredbi poglavlja VIII. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL 2016., L 119., str. 1. i ispravci SL 2018., L 127, str. 2. i SL 2021., L 74., str. 35.; u daljnjem tekstu: OUZP), kao i članka 8. stavka 1. Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL 1995., L 281, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 7., str. 88.).

2 Taj je zahtjev upućen u okviru spora između osoba ND i DR, dviju fizičkih osoba koje upravljaju svaka jednom ljekarnom, povodom prodaje lijekova koji se izdaju isključivo u ljekarnama koju osoba ND izvršava na internetskoj platformi.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člankom 8. Direktive 95/46, naslovljenim „Obrada posebnih vrsta podataka”, određivalo se:

„1. Države članice zabranjuju obradu osobnih podataka kojima se otkriva rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja, članstvo u sindikatu i obradu podataka u vezi sa zdravljem ili spolnim životom.

2. Stavak 1. ovog članka ne primjenjuje se kada je:

(a) osoba čiji se podaci obrađuju dala svoju izričitu suglasnost za obradu tih podataka, osim kada je zakonodavstvom države članice predviđeno da se zabrana iz stavka 1. ovog članka ne može ukinuti na način da osoba čiji se podaci obrađuju da svoju suglasnost

[…]”

4 Uvodne izjave 9. do 11., 13., 35., 51., 53., 141. i 142. OUZP-a glase kako slijedi:

„(9) Ciljevi i načela Direktive [95/46] i dalje su utemeljeni, no njome nisu spriječeni rascjepkanost provedbe zaštite podataka u Uniji, pravna nesigurnost ili rasprostranjeno javno mišljenje da osobito kod internetskih aktivnosti postoje znatni rizici povezani sa zaštitom pojedinaca. Razlike u razini zaštite prava i sloboda pojedinaca, a posebno prava na

zaštitu osobnih podataka, koje pružaju države članice u vezi s obradom osobnih podataka mogu spriječiti slobodni protok osobnih podataka u Uniji. Te razlike stoga mogu predstavljati prepreku obavljanju gospodarskih djelatnosti na razini Unije, narušiti tržišno natjecanje te spriječiti nadležna tijela u ispunjenju njihovih odgovornosti na temelju prava Unije. Do takve razlike u razinama zaštite došlo je zbog postojanja razlika u provedbi i primjeni Direktive [95/46].

(10) Kako bi se osigurala postojana i visoka razina zaštite pojedinaca te uklonile prepreke protoku osobnih podataka unutar Unije, razina zaštite prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom takvih podataka trebala bi biti jednaka u svim državama članicama. U čitavoj Uniji trebalo bi osigurati postojanu i homogenu primjenu pravila za zaštitu temeljnih prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka. […] Ovom Uredbom također se državama članicama pruža prostor za djelovanje kako bi bolje odredile njezina pravila uključujući obradu posebnih kategorija osobnih podataka (‚osjetljivi podaci'). […]

(11) Djelotvorna zaštita osobnih podataka širom Unije zahtijeva jačanje i detaljno određivanje prava ispitanika i obveza onih koji obrađuju i određuju obradu osobnih podataka, kao i jednake ovlasti praćenja i osiguravanja poštovanja pravila za zaštitu osobnih podataka i jednake sankcije za kršenja u državama članicama.

[…]

(13) Kako bi se osigurala dosljedna razina zaštite pojedinaca širom Unije i spriječila razilaženja koja ometaju slobodno kretanje osobnih podataka na unutarnjem tržištu, potrebna je Uredba radi pružanja pravne sigurnosti i transparentnosti gospodarskim subjektima, uključujući mikropoduzeća, mala i srednja poduzeća, te pružanja pojedincima u svim državama članicama istu razinu pravno primjenjivih prava i obveza te odgovornosti za voditelje obrade i izvršitelje obrade kako bi se osiguralo postojano praćenje obrade osobnih podataka i jednake sankcije u svim državama članicama, kao i djelotvornu suradnju između nadzornih tijela različitih država članica. […]

[…]

(35) Osobni podaci koji se odnose na zdravlje trebali bi obuhvaćati sve podatke koji se odnose na zdravstveno stanje ispitanika, a koji otkrivaju informacije u vezi s prijašnjim, trenutačnim ili budućim fizičkim ili mentalnim zdravstvenim stanjem ispitanika. […]

[…]

(51) Osobni podaci koji su po svojoj naravi posebno osjetljive prirode u pogledu temeljnih prava i sloboda zaslužuju posebnu zaštitu jer bi u okviru njihove obrade moglo doći do značajnih rizika za temeljna prava i slobode. […] Takvi osobni podaci ne bi se smjeli obrađivati osim ako je obrada dopuštena u posebnim slučajevima navedenima u ovoj Uredbi, uzimajući u obzir da pravom država članica mogu biti propisane posebne odredbe o zaštiti podataka kako bi se prilagodila primjena pravila iz ove Uredbe radi poštovanja pravne obveze ili za obavljanje zadaće koja se obavlja u javnom interesu ili pri izvršavanju službene ovlasti koju ima voditelj obrade. Osim posebnih zahtjeva za takvu obradu, trebala bi se primjenjivati opća načela i druga pravila iz ove Uredbe, posebno u pogledu uvjeta za zakonitu obradu. Odstupanja od opće zabrane obrade takvih posebnih kategorija osobnih podataka trebala

bi biti izričito predviđena, među ostalim ako je ispitanik dao svoju izričitu privolu ili u vezi s posebnim potrebama, pogotovo ako se obrada provodi u sklopu legitimnih aktivnosti određenih udruženja ili zaklada čiji je cilj dopustiti ostvarivanje temeljnih sloboda.

[…]

(53) Posebne kategorije osobnih podataka koje zaslužuju veći stupanj zaštite trebale bi se obrađivati samo u svrhe povezane sa zdravljem radi ostvarivanja tih svrhâ u korist pojedinaca i društva u cjelini, pogotovo u kontekstu upravljanja uslugama i sustavima zdravstvene ili socijalne skrbi […] Stoga bi se ovom Uredbom trebali utvrditi usklađeni uvjeti za obradu posebnih kategorija osobnih podataka koji se odnose na zdravlje, za posebne potrebe, osobito kada obradu takvih podataka za određene zdravstvene svrhe provode osobe koje podliježu pravnoj obvezi čuvanja profesionalne tajne. Pravom Unije ili pravom države članice trebalo bi predvidjeti specifične i primjerene mjere za zaštitu temeljnih prava i osobnih podataka pojedinaca. Državama članicama trebalo bi omogućiti zadržavanje ili uvođenje dodatnih uvjeta, uključujući ograničenja, u vezi s obradom genetskih podataka, biometrijskih podataka ili podataka koji se odnose na zdravlje. […]

[…]

(141) Svaki bi ispitanik trebao imati pravo podnijeti pritužbu jednom nadzornom tijelu, posebno u državi članici u kojoj ima uobičajeno boravište, i imati pravo na učinkoviti sudski pravni lijek u skladu s člankom 47. Povelje [Europske unije o temeljnim pravima, u daljnjem tekstu: Povelja] ako ispitanik smatra da su prekršena njegova prava iz ove Uredbe ili ako nadzorno tijelo ne postupi po pritužbi, djelomično ili u potpunosti odbaci ili odbije pritužbu ili ne djeluje kada je takvo djelovanje nužno radi zaštite prava ispitanika. […]

(142) Ako ispitanik smatra da su prekršena njegova prava iz ove Uredbe, trebao bi imati pravo ovlastiti neprofitno tijelo, organizaciju ili udruženje osnovano u skladu s pravom države članice, u čijem se statutu navode ciljevi od javnog interesa i koje je aktivno u području zaštite osobnih podataka, da nadzornom tijelu podnese pritužbu u njegovo ime, da ostvari pravo na sudski pravni lijek u ime ispitanikâ ili da ostvari pravo na naknadu u ime ispitanikâ ako je to predviđeno pravom države članice. Država članica može predvidjeti da takvo tijelo, organizacija ili udruženje ima pravo, neovisno o mandatu ispitanika, podnijeti u toj državi članici pritužbu i imati pravo na učinkoviti sudski pravni lijek ako ima razloga smatrati da je do kršenja prava ispitanika došlo zbog obrade osobnih podataka kojom se krši ova Uredba. Tom tijelu, organizaciji ili udruženju ne smije biti dopušteno tražiti naknadu u ime ispitanika neovisno o mandatu ispitanika.”

5 Člankom 1. te uredbe, naslovljenim „Predmet i ciljevi”, određuje se:

„1. Ovom se Uredbom utvrđuju pravila povezana sa zaštitom pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka i pravila povezana sa slobodnim kretanjem osobnih podataka.

2. Ovom se Uredbom štite temeljna prava i slobode pojedinaca, a posebno njihovo pravo na zaštitu osobnih podataka.

3. Slobodno kretanje osobnih podataka unutar Unije ne ograničava se ni zabranjuje iz razloga povezanih sa zaštitom pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka.”

6 Člankom 4. navedene uredbe predviđa se:

„Za potrebe ove Uredbe:

1. ‚osobni podaci' znači svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi (‚ispitanik'); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca;

2. ‚obrada' znači svaki postupak ili skup postupaka koji se obavljaju na osobnim podacima ili na skupovima osobnih podataka, bilo automatiziranim bilo neautomatiziranim sredstvima kao što su prikupljanje, bilježenje, organizacija, strukturiranje, pohrana, prilagodba ili izmjena, pronalaženje, obavljanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom, širenjem ili stavljanjem na raspolaganje na drugi način, usklađivanje ili kombiniranje, ograničavanje, brisanje ili uništavanje;

[…]

7. ‚voditelj obrade' znači fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo koje samo ili zajedno s drugima određuje svrhe i sredstva obrade osobnih podataka; kada su svrhe i sredstva takve obrade utvrđeni pravom Unije ili pravom države članice, voditelj obrade ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje mogu se predvidjeti pravom Unije ili pravom države članice;

[…]

15. ‚podaci koji se odnose na zdravlje' znači osobni podaci povezani s fizičkim ili mentalnim zdravljem pojedinca, uključujući pružanje zdravstvenih usluga, kojima se daju informacije o njegovu zdravstvenom statusu;

[…]

21. ‚nadzorno tijelo' znači neovisno tijelo javne vlasti koje je osnovala država članica u skladu s člankom 51.;

[…]"

7 Poglavlje II. OUZP-a, naslovljeno „Načela", sadržava njezine članke 5. do 11.

8 U članku 5. te uredbe navode se načela obrade osobnih podataka, dok se u njezinu članku 6. utvrđuju uvjeti u kojima je takva obrada zakonita.

9 U skladu s člankom 9. navedene uredbe, naslovljenim „Obrada posebnih kategorija osobnih podataka":

„1. Zabranjuje se obrada osobnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili članstvo u sindikatu te obrada genetskih podataka,

biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije pojedinca, podataka koji se odnose na zdravlje ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji pojedinca.

2. Stavak 1. ne primjenjuje se ako je ispunjeno jedno od sljedećeg:

(a) ispitanik je dao izričitu privolu za obradu tih osobnih podataka za jednu ili više određenih svrha, osim ako se pravom Unije ili pravom države članice propisuje da ispitanik ne može ukinuti zabranu iz stavka 1.;

[…]

(h) obrada je nužna u svrhu preventivne medicine ili medicine rada radi procjene radne sposobnosti zaposlenika, medicinske dijagnoze, pružanja zdravstvene ili socijalne skrbi ili tretmana ili upravljanja zdravstvenim ili socijalnim sustavima i uslugama na temelju prava Unije ili prava države članice ili u skladu s ugovorom sa zdravstvenim radnikom te u skladu s uvjetima i zaštitnim mjerama iz stavka 3.;

[…]”

10 Člankom 51. te uredbe, naslovljenim „Nadzorno tijelo”, u stavku 1. predviđa se:

„Svaka država članica osigurava da je jedno ili više neovisnih tijela javne vlasti odgovorno za praćenje primjene ove Uredbe kako bi se zaštitila temeljna prava i slobode pojedinaca u pogledu obrade i olakšao slobodan protok osobnih podataka unutar Unije (‚nadzorno tijelo’).”

11 Poglavlje VIII. OUZP-a, naslovljeno „Pravna sredstva, odgovornost i sankcije”, sadržava članke 77. do 84. te uredbe.

12 Člankom 77. te uredbe, naslovljenim „Pravo na pritužbu nadzornom tijelu”, u stavku 1. određuje se:

„Ne dovodeći u pitanje nijedan drugi upravni ili sudski pravni lijek, svaki ispitanik ima pravo podnijeti pritužbu nadzornom tijelu, osobito u državi članici u kojoj ima uobičajeno boravište, u kojoj je njegovo radno mjesto ili mjesto navodnog kršenja, ako ispitanik smatra da obrada osobnih podataka koja se odnosi na njega krši ovu Uredbu.”

13 U članku 78. navedene direktive, naslovljenom „Pravo na učinkoviti sudski pravni lijek protiv nadzornog tijela”, u stavku 1. navodi se:

„Ne dovodeći u pitanje nijedan drugi upravni ili izvansudski pravni lijek, svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na učinkoviti sudski pravni lijek protiv pravno obvezujuće odluke nekog nadzornog tijela koja se na nju odnosi.”

14 Člankom 79. te uredbe, naslovljenim „Pravo na učinkoviti sudski pravni lijek protiv voditelja obrade ili izvršitelja obrade”, u stavku 1. predviđa se:

„Ne dovodeći u pitanje nijedan dostupan upravni ili izvansudski pravni lijek, uključujući pravo na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu na temelju članka 77., ispitanik ima pravo na učinkoviti sudski pravni lijek ako smatra da su mu zbog obrade njegovih osobnih podataka protivno ovoj Uredbi prekršena njegova prava iz ove Uredbe.”

15 Članak 80. OUZP-a, naslovljen „Zastupanje ispitanika”, glasi kako slijedi:

„1. Ispitanik ima pravo ovlastiti neprofitno tijelo, organizaciju ili udruženje, koje je pravilno osnovano u skladu s pravom države članice, u čijem se statutu navode ciljevi od javnog interesa te je aktivno u području zaštite prava i sloboda ispitanika s obzirom na zaštitu njegovih osobnih podataka, da podnesu pritužbu u njegovo ime i da ostvaruju prava iz članaka 77., 78. i 79. u njegovo ime te da ostvaruju pravo na naknadu iz članka 82. u ime ispitanika ako je to predviđeno pravom države članice.

2. Države članice mogu predvidjeti da svako tijelo, organizacija ili udruženje iz stavka 1. ovog članka, neovisno o mandatu ispitanika, ima pravo u toj državi članici podnijeti pritužbu nadzornom tijelu nadležnom u skladu s člankom 77. i ostvarivati prava iz članaka 78. i 79. ako smatra da su uslijed obrade osobnih podataka prekršena prava ispitanika iz ove Uredbe.”

16 Člankom 82. te uredbe, naslovljenim „Pravo na naknadu štete i odgovornost”, u stavku 1. određuje se:

„Svaka osoba koja je pretrpjela materijalnu ili nematerijalnu štetu zbog kršenja ove Uredbe ima pravo na naknadu od voditelja obrade ili izvršitelja obrade za pretrpljenu štetu.”

17 Člankom 83. navedene uredbe, naslovljenim „Opći uvjeti za izricanje upravnih novčanih kazni”, u stavku 1. predviđa se:

„Svako nadzorno tijelo osigurava da je izricanje upravnih novčanih kazni u skladu s ovim člankom u pogledu kršenja ove Uredbe iz stavaka 4., 5. i 6. u svakom pojedinačnom slučaju učinkovito, proporcionalno i odvraćajuće.”

18 U članku 84. te uredbe, naslovljenom „Sankcije”, u stavku 1. navodi se:

„Države članice utvrđuju pravila o ostalim sankcijama koje se primjenjuju na kršenja ove Uredbe, a posebno na ona kršenja koja ne podliježu upravnim novčanim kaznama na temelju članka 83., te poduzimaju sve potrebne mjere kako bi se osigurala njihova provedba. Te sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.”

19 Člankom 94. stavkom 1. OUZP-a predviđa se:

„Direktiva [95/46] stavlja se izvan snage s učinkom od 25. svibnja 2018.”

20 U skladu s člankom 99. te uredbe:

„1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Europske unije.

2. Primjenjuje se od 25. svibnja 2018.”

Njemačko pravo

Zakon o suzbijanju nepoštenog tržišnog natjecanja

21 Člankom 3. Gesetza gegen den unlauteren Wettbewerb (Zakon o suzbijanju nepoštenog tržišnog natjecanja) od 3. srpnja 2004. (BGBl. 2004. I, str. 1414.), u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: UWG), naslovljenim „Zabrana nepoštenih poslovnih postupanja", u stavku 1. predviđa se:

„Nepoštene poslovne prakse nezakonite su."

22 Članak 3.a UWG-a, naslovljen „Povreda prava", glasi kako slijedi:

„Tko povrijedi zakonsku odredbu namijenjenu, među ostalim, uređenju djelovanja na tržištu u interesu njegovih sudionika, čini akt nepoštenog tržišnog natjecanja ako ta povreda može znatno utjecati na interese potrošača, drugih sudionika na tržištu ili konkurenata."

23 U članku 8. UWG-a, naslovljenom „Uklanjanje i prekid", navodi se:

„(1) Svaka poslovna praksa koja je nezakonita na temelju članka 3. ili članka 7. može dovesti do izdavanja naloga o prestanku aktivnosti te, u slučaju opasnosti od ponavljanja povrede, naloga o prestanku povrede ili zabrani. […]

[…]

(3) Izdavanje naloga iz stavka 1. mogu zatražiti:

1. svi konkurenti koji u znatnoj mjeri i ne samo povremeno prodaju ili potražuju robu ili usluge,

[…]"

Zakon o lijekovima

24 Promet lijekova uređuje se Gesetzom über den Verkehr mit Arzneimitteln (Zakon o trgovini lijekovima) od 24. kolovoza 1976. (BGBl. 1976. I, str. 2444.), u verziji objavljenoj 12. prosinca 2005. (BGBl. 2005. I, str. 3394.), koja se primjenjuje na činjenice u glavnom postupku, te se u tom zakonu pravi razlika između lijekova koji se izdaju u ljekarnama i lijekova koji se izdaju na liječnički recept, pri čemu se na potonje lijekove odnosi njegov članak 48., naslovljen „Obveza izdavanja na recept".

Glavni postupak i prethodna pitanja

25 Osoba ND, koja upravlja ljekarnom pod trgovačkim nazivom „Lindenapotheke", od 2017. na internetskoj platformi „Amazon-Marketplace" (u daljnjem tekstu: Amazon) prodaje lijekove koji se izdaju isključivo u ljekarnama. Prilikom internetske narudžbe tih lijekova, kupci osobe ND trebaju unijeti informacije kao što su njihovo ime, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju navedenih lijekova.

26 Osoba DR, koja također upravlja ljekarnom, podnijela je Landgerichtu Dessau-Roßlau (Zemaljski sud u Dessau-Roßlauu, Njemačka) tužbu kojom je zatražila da se osobi ND naloži da prestane, pod prijetnjom novčane kazne, prodavati na Amazonu lijekove koji se izdaju isključivo u ljekarnama, sve dok se ne zajamči da kupac može dati prethodnu privolu za obradu podataka koji se odnose na zdravlje.

27 U prilog svojoj tužbi, osoba DR tvrdi da je prodaja na Amazonu lijekova koji se izdaju isključivo u ljekarnama nepoštena jer se time povređuju zakonske odredbe o pribavljanju privole od kupca koja se zahtijeva zakonodavstvom o zaštiti osobnih podataka.

28 Odlukom od 28. ožujka 2018. Landgericht Dessau-Roßlau (Zemaljski sud u Dessau-Roßlauu) prihvatio je tu tužbu.

29 Osoba ND podnijela je žalbu protiv te odluke Oberlandesgerichtu Naumburg (Visoki zemaljski sud u Naumburgu, Njemačka), koji ju je odbio odlukom od 7. studenoga 2019.

30 Taj žalbeni sud smatrao je da prodaja na Amazonu lijekova koji se izdaju isključivo u ljekarnama predstavlja nepoštenu praksu i da je stoga nezakonita na temelju članka 3. stavka 1. UWG-a. Naime, takva prodaja lijekova dovodi do obrade podataka koji se odnose na zdravlje, koja je zabranjena na temelju članka 9. stavka 1. OUZP-a, ako kupci koji stječu lijekove nisu dali izričitu privolu u skladu s člankom 9. stavkom 2. točkom (a) te uredbe. Doista, pravila predviđena navedenom uredbom predstavljaju zakonske odredbe namijenjene uređenju djelovanja na tržištu, u smislu članka 3.a UWG-a. Usto, u skladu s člankom 8. stavkom 3. točkom 1. UWG-a, osoba DR kao konkurent ima pravo pozvati se na povredu tih pravila koju je počinila osoba ND, podnošenjem zahtjeva za prestanak povrede pred građanskim sudovima.

31 Osoba ND podnijela je reviziju Bundesgerichtshofu (Savezni vrhovni sud, Njemačka), odnosno sudu koji je uputio zahtjev.

32 Taj sud ističe da ishod spora ovisi o tumačenju odredbi poglavlja VIII. OUZP-a i članka 9. stavka 1. te uredbe, kao i članka 8. stavka 1. Direktive 95/46.

33 Kao prvo, sud koji je uputio zahtjev nastoji doznati mogu li države članice nakon stavljanja izvan snage Direktive 95/46 s učinkom od 25. svibnja 2018., datuma od kojeg je OUZP postao primjenjiv, u nacionalnom pravu i dalje predviđati da poduzetnikovi konkurenti, poput onih navedenih u članku 8. stavku 3. točki 1. UWG-a, imaju aktivnu procesnu legitimaciju za to da podnošenjem tužbe pred građanskim sudom ishode prestanak povreda odredbi OUZP-a koje je počinio taj poduzetnik, na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi.

34 Sud koji je uputio zahtjev napominje da na to pitanje postoje različiti odgovori na nacionalnoj razini. Naime, takav odgovor ne može se jednoznačno izvesti ni iz teksta odredbi poglavlja VIII. OUZP-a ni iz opće strukture tih odredbi, kao ni iz cilja koji se nastoji postići navedenom uredbom.

35 Stoga, kad je riječ o tekstu odredbi poglavlja VIII. OUZP-a, sud koji je uputio zahtjev najprije naglašava da se u tim odredbama doista nigdje ne navodi mogućnost da poduzetnikovi konkurenti podnesu tužbu protiv njega, osobito ako povreda zakonodavstva o zaštiti podataka predstavlja nepoštene poslovne prakse. Međutim, istodobno se navedenim odredbama formalno ne isključuje ta mogućnost.

36 Nadalje, kad je riječ o općoj strukturi odredbi poglavlja VIII. OUZP-a, sud koji je uputio zahtjev, s jedne strane, naglašava da se, kao što je to Sud odlučio u presudi od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland (C-319/20, EU:C:2022:322, t. 57.), tom uredbom nastoji osigurati usklađivanje nacionalnih zakonodavstava o zaštiti osobnih podataka koje je u načelu potpuno. Međutim, s druge strane, činjenica da članak 77. stavak 1., članak 78. stavci 1. i 2. i članak 79. stavak 1. OUZP-a redom sadržavaju izraz „ne dovodeći u pitanje nijedan drugi […] pravni lijek” može biti prepreka zaključku da je nadzor primjene prava iscrpno uređen.

37 Naposljetku, kad je riječ o cilju usklađivanja i, konkretno, ujednačavanja razine nadzora primjene prava unutar Unije koji se nastoji postići OUZP-om, sud koji je uputio zahtjev naglašava, s jedne strane, da činjenica da konkurenti mogu imati aktivnu procesnu legitimaciju na temelju prava tržišnog natjecanja i da stoga mogu ishoditi primjenu odredbi prava o zaštiti podataka izvan okvira instrumenata predviđenih OUZP-om može biti protivna tom cilju. Usto, nije sigurno da sustav nadzora primjene prava koji se predviđa navedenom uredbom sadržava prazninu koju treba popuniti na način da se konkurentima priznaje aktivna procesna legitimacija na temelju prava tržišnog natjecanja. Isto tako, postoji opasnost da u slučajevima sukoba nadležnosti u području nadzora primjene prava o zaštiti podataka između, s jedne strane, nadzornih tijela i, s druge strane, građanskih sudova, dođe do zadiranja u ovlasti nadzornih tijela i do razlika unutar Unije u nadzoru primjene prava o zaštiti podataka.

38 S druge strane, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, davanje procesne legitimacije konkurentima na temelju prava tržišnog natjecanja moglo bi predstavljati dodatnu mogućnost nadzora primjene prava, koja bi bila poželjna na temelju načela djelotvornosti („koristan učinak”) kako bi se osigurala najviša moguća razina zaštite osobnih podataka, u skladu s uvodnom izjavom 10. OUZP-a.

39 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da to pitanje nije pojašnjeno u sudskoj praksi Suda i da je, konkretno, u presudi od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland (C-319/20, EU:C:2022:322), Sud izričito ostavio otvorenim pitanje konkurentove aktivne procesne legitimacije.

40 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev želi doznati jesu li podaci koje kupci trebaju unijeti na internetskoj platformi za prodaju prilikom naručivanja lijekova, kao što su njihovo ime, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju naručenih lijekova, „podaci koji se odnose na zdravlje” u smislu članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a.

41 Prema mišljenju tog suda, odgovor na to pitanje nije očit u slučaju u kojem se naručeni lijekovi ne izdaju na liječnički recept. Naime, u takvom slučaju nije isključeno da ti lijekovi nisu namijenjeni samim kupcima, nego trećim stranama koje nije moguće identificirati.

42 Sud koji je uputio zahtjev naglašava da se na temelju samog teksta tih odredbi i teksta članka 4. točke 15. OUZP-a, u vezi s uvodnom izjavom 35. te uredbe, ne može odgovoriti na to pitanje.

43 Međutim, u točki 125. presude od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (C-184/20, EU:C:2022:601), Sud je odlučio da pojam „posebne kategorije osobnih podataka” iz članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a treba široko tumačiti s obzirom na cilj te uredbe, a to je zajamčiti visoku razinu zaštite temeljnih prava i sloboda fizičkih osoba, posebno njihova prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka koji se na njih odnose. Kad bi se prihvatilo takvo široko tumačenje tog pojma, moglo bi se zaključiti da takve informacije predstavljaju podatke koji se odnose na zdravlje kad nije sigurno, nego je samo vjerojatno da su kupci koji naručuju lijekove osobe kojima su ti lijekovi namijenjeni.

44 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da pravo na prestanak povrede, na koje se poziva osoba DR, pretpostavlja da je postupanje osobe ND o kojem je riječ bilo nezakonito i u trenutku kad je do njega došlo i u trenutku održavanja rasprave u okviru postupka revizije, te da je prvonavedeni od tih trenutaka još uvijek bio uređen člankom 8. stavkom 1. Direktive 95/46, dok je drugonavedeni od sada obuhvaćen područjem primjene članka 9. stavka 1. OUZP-a.

45 U tim je okolnostima Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Protive li se odredbama poglavlja VIII. [OUZP-a] nacionalna pravila kojima se, pored ovlasti intervencije koje imaju nadzorna tijela nadležna za praćenje i provedbu te uredbe i mogućnosti pružanja pravne zaštite ispitanicima, konkurentima priznaje potrebna aktivna procesna legitimacija kako bi zbog povreda navedene uredbe protiv osobe koja ih je počinila podnijeli tužbu pred građanskim sudovima na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi?

2. Smatraju li se podaci koje kupci ljekarnika, koji na internetskoj platformi za prodaju djeluje kao prodavatelj, prilikom narudžbe lijekova za koje je točno da se izdaju isključivo u ljekarnama, ali se ne izdaju na liječnički recept, unose na toj platformi za prodaju (kao što su ime kupca, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju naručenog lijeka koji se izdaje isključivo u ljekarnama) podacima koji se odnose na zdravlje u smislu članka 9. stavka 1. [OUZP-a] te podacima u vezi sa zdravljem u smislu članka 8. stavka 1. Direktive 95/46?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

46 Sud koji je uputio zahtjev prvim pitanjem želi doznati treba li odredbe poglavlja VIII. OUZP-a tumačiti na način da im se protive nacionalni propisi kojima se, pored ovlasti intervencije koje imaju nadzorna tijela nadležna za praćenje i provedbu te uredbe i mogućnosti pružanja pravne zaštite ispitanicima, konkurentima navodnog počinitelja povrede zaštite osobnih podataka priznaje aktivna procesna legitimacija kako bi zbog povreda navedene uredbe protiv njega podnijeli tužbu pred građanskim sudovima na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi.

47 Najprije valja podsjetiti na to da se poglavljem VIII. OUZP-a uređuju, među ostalim, pravna sredstva koja omogućuju zaštitu prava ispitanika kada su osobni podaci koji se na njega odnose predmet obrade koja je navodno u suprotnosti s odredbama te uredbe. Zaštitu tih prava može stoga izravno zahtijevati ispitanik, u skladu s člancima 77. do 79. te uredbe, ili subjekt koji je u tu svrhu ovlašten na temelju članka 80. OUZP-a, pri čemu ima ili nema mandat u tu svrhu (vidjeti u tom smislu presudu od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2022:322, t. 53.).

48 Naime, s jedne strane, člankom 77. stavkom 1. OUZP-a predviđa se da, ne dovodeći u pitanje nijedan drugi upravni ili sudski pravni lijek, svaki ispitanik ima pravo podnijeti pritužbu nadzornom tijelu. U skladu s člankom 78. stavkom 1. te uredbe, svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na učinkoviti sudski pravni lijek protiv pravno obvezujuće odluke nekog nadzornog tijela koja se na nju odnosi, ne dovodeći u pitanje nijedan drugi upravni ili izvansudski pravni lijek. Člankom 79. stavkom 1. navedene uredbe ispitaniku se jamči pravo na učinkoviti sudski pravni lijek, ne dovodeći u pitanje nijedan dostupan upravni ili izvansudski pravni lijek, uključujući pravo na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu na temelju članka 77.

49 S druge strane, u skladu s člankom 80. stavkom 1. OUZP-a, ispitanik ima pravo, pod određenim uvjetima, ovlastiti neprofitno tijelo, organizaciju ili udruženje da podnesu pritužbu ili da u njegovo ime ostvaruju prava iz članaka 77. do 79. te uredbe. Usto, u skladu s člankom 80. stavkom 2. navedene uredbe, države članice mogu predvidjeti da svako tijelo, organizacija ili udruženje, neovisno o mandatu ispitanika, ima pravo u državi članici o kojoj je riječ podnijeti takvu pritužbu nadzornom tijelu i ostvarivati ta prava ako smatra da su uslijed obrade osobnih podataka koji se odnose na ispitanika povrijeđena njegova prava iz te uredbe.

50 U ovom slučaju, iz spisa kojim raspolaže Sud proizlazi da osoba ND, koja upravlja ljekarnom, na Amazonu prodaje lijekove koji se izdaju isključivo u ljekarnama te da prilikom internetske narudžbe tih lijekova kupci trebaju unijeti podatke kao što su njihovo ime, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju navedenih lijekova. Međutim, tužbu u glavnom predmetu pred građanskim sudom nisu podnijeli ti kupci, odnosno ispitanici u smislu članka 4. točke 1. OUZP-a, na temelju članka 79. te uredbe, kao ni tijelo, organizacija ili udruženje, neovisno o tome ima li ispitanik mandat u tu svrhu, na temelju članka 80. navedene uredbe, nego ju je podnio konkurent tog ljekarnika na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi, zbog povreda odredbi te uredbe koje je počinio navedeni ljekarnik.

51 Stoga se u glavnom predmetu javlja pitanje protivi li se OUZP-u da konkurent kao što je osoba DR, koji nije ispitanik u smislu članka 4. točke 1. te uredbe, ima aktivnu procesnu legitimaciju za podnošenje takve tužbe pred nacionalnim građanskim sudovima.

52 U tom pogledu valja podsjetiti na to da pri tumačenju odredbe prava Unije u obzir treba uzeti ne samo njezin tekst nego i njezin kontekst te ciljeve propisa kojeg je dio (presuda od 12. siječnja 2023., Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, C-132/21, EU:C:2023:2, t. 32.).

53 Kad je riječ o tekstu odredbi poglavlja VIII. OUZP-a, valja utvrditi da se nijednom od njih izričito ne isključuje mogućnost da poduzetnikov konkurent pred građanskim sudovima podnese tužbu protiv tog poduzetnika na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi, zbog navodne povrede obveza predviđenih tom uredbom koju je počinio taj poduzetnik. Naprotiv, iz teksta članka 77. stavka 1., članka 78. stavka 1. i članka 79. stavka 1. OUZP-a, navedenih u točki 48. ove presude, proizlazi da se pravom na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu te pravom na učinkoviti sudski pravni lijek protiv takvog tijela i protiv voditelja obrade ili izvršitelja obrade, u skladu s tim odredbama, „ne dovod[i] u pitanje” nijedan drugi upravni, sudski ili izvansudski pravni lijek.

54 Kad je riječ o kontekstu poglavlja VIII. OUZP-a, valja istaknuti da poglavlje II. te uredbe sadržava skup materijalnih odredbi koje se odnose, među ostalim, na načela obrade osobnih podataka iz njezina članka 5. i uvjete zakonitosti obrade, navedene u njezinu članku 6., kojima se nastoji osigurati potpuno poštovanje, među ostalim, temeljnog prava na zaštitu osobnih podataka ispitanika koje se jamči člankom 16. stavkom 1. UFEU-a i člankom 8. Povelje. Nepostojanje odredbi u poglavlju VIII. OUZP-a kojima se predviđa mogućnost da konkurenti poduzetnika koji je navodno povrijedio te materijalne odredbe podnesu tužbu za prestanak te povrede stoga se objašnjava činjenicom da su korisnici zaštite osobnih podataka koja se osigurava tom uredbom samo ispitanici, a ne ti konkurenti, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 80. svojeg mišljenja.

55 S obzirom na to, iako povreda navedenih materijalnih odredbi prije svega može utjecati na ispitanike o čijim je podacima riječ, njome se također može nanijeti šteta trećim stranama, što odražava činjenica da se člankom 82. stavkom 1. OUZP-a predviđa da pravo na naknadu štete ima

„[s]vaka osoba koja je pretrpjela materijalnu ili nematerijalnu štetu zbog kršenja ove Uredbe”. Sud je također već imao priliku utvrditi da povreda pravila o zaštiti osobnih podataka može istodobno dovesti do povrede pravila o zaštiti potrošača ili nepoštenoj poslovnoj praksi (presuda od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2022:322, t. 78.) i predstavljati važnu indiciju na temelju koje se može ocijeniti postoji li zlouporaba vladajućeg položaja u smislu članka 102. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 4. srpnja 2023., Meta Platforms i dr. (Opći uvjeti uporabe društvene mreže), C-252/21, EU:C:2023:537, t. 47. i 62.).

56 U tom kontekstu valja podsjetiti na to da su pristup osobnim podacima i njihovo korištenje od presudnog značaja u okviru digitalnog gospodarstva. Naime, pristup osobnim podacima i mogućnost obrade tih podataka postali su značajan parametar tržišnog natjecanja među poduzetnicima u digitalnom gospodarstvu. Stoga, kako bi se uzelo u obzir postojanje tog gospodarskog razvoja i osiguralo pošteno tržišno natjecanje, može biti potrebno uzeti u obzir pravila o zaštiti osobnih podataka u okviru primjene prava tržišnog natjecanja i pravila o nepoštenim poslovnim praksama (vidjeti u tom smislu presudu od 4. srpnja 2023., Meta Platforms i dr. (Opći uvjeti uporabe društvene mreže), C-252/21, EU:C:2023:537, t. 50. i 51.).

57 Usto, iako iz članka 1. stavka 1. OUZP-a, u vezi s, među ostalim, njegovim uvodnim izjavama 9. i 13., proizlazi da se tom uredbom nastoji osigurati usklađivanje nacionalnih zakonodavstava o zaštiti osobnih podataka koje je u načelu potpuno, nekoliko odredbi navedene uredbe ipak izričito otvara mogućnost državama članicama da predvide dodatna, stroža ili odstupajuća nacionalna pravila koja im ostavljaju marginu prosudbe o načinu na koji se te odredbe mogu primijeniti („odstupajuće klauzule”) (presuda od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2022:322, t. 57.).

58 Sud je već odlučio da je to slučaj s člankom 80. stavkom 2. OUZP-a, kojim se državama članicama ostavlja margina prosudbe u pogledu njegove provedbe i kojem se ne protivi nacionalni propis kojim se udruzi za zaštitu interesa potrošača dopušta da pokrene sudski postupak, bez mandata koji joj se dodjeljuje u tu svrhu i neovisno o tome jesu li povrijeđena konkretna prava ispitanika, protiv navodnog počinitelja povrede prava na zaštitu osobnih podataka pozivajući se osobito na povredu zabrane nepoštenih poslovnih praksi ako obrada podataka o kojoj je riječ može utjecati na prava koja za identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koju se može identificirati proizlaze iz te uredbe (presuda od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2022:322, t. 59. i 83.).

59 Odredbama poglavlja VIII. OUZP-a doista se ne predviđa konkretno takva odstupajuća klauzula kojom se državama članicama izričito dopušta da predvide mogućnost da konkurent poduzetnika koji navodno povređuje materijalne odredbe te uredbe podnese tužbu za prestanak te povrede.

60 Međutim, iz teksta i konteksta odredbi tog poglavlja VIII., navedenih u točkama 53. do 58. ove presude, proizlazi da zakonodavac Unije donošenjem navedene uredbe nije nastojao provesti iscrpno usklađivanje dostupnih pravnih sredstva u slučaju povrede odredbi OUZP-a i da osobito nije želio isključiti takvu mogućnost da konkurenti navodnog počinitelja povrede zaštite osobnih podataka podnesu pravno sredstvo na temelju nacionalnog prava koje se odnosi na zabranu nepoštenih poslovnih praksi.

61 To tumačenje potvrđuju ciljevi koji se nastoje postići OUZP-om, kojim se, kao što to osobito proizlazi iz njegove uvodne izjave 10., želi osigurati postojana i visoka razina zaštite pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka te ukloniti prepreke protoku tih podataka unutar Unije. Usto, u uvodnoj izjavi 11. te uredbe navodi se da djelotvorna zaštita tih podataka zahtijeva jačanje prava

ispitanika i obveza onih koji obrađuju i određuju obradu podataka, kao i jednake ovlasti praćenja i osiguravanja poštovanja pravila za zaštitu osobnih podataka i jednake sankcije za kršenja u državama članicama. U uvodnoj izjavi 13. navedene uredbe pojašnjava se da je, kako bi se osigurala dosljedna razina zaštite pojedinaca širom Unije i spriječila razilaženja koja ometaju slobodno kretanje osobnih podataka na unutarnjem tržištu, potrebna Uredba radi pružanja pravne sigurnosti i transparentnosti gospodarskim subjektima te pružanja pojedincima u svim državama članicama iste razine pravno primjenjivih prava i obveza te odgovornosti za voditelje obrade i izvršitelje obrade kako bi se osiguralo postojano praćenje obrade osobnih podataka i jednake sankcije u svim državama članicama.

62 Ne samo da mogućnost da poduzetnikov konkurent podnese tužbu pred građanskim sudovima na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi kako bi ishodio prestanak povrede materijalnih odredbi OUZP-a koju je navodno počinio taj poduzetnik ne ugrožava te ciljeve, nego ona, naprotiv, može ojačati koristan učinak tih odredbi i stoga visoku razinu zaštite ispitanika u pogledu obrade njihovih osobnih podataka, na koju se odnosi ta uredba.

63 Naime, s jedne strane, tužbom za prestanak povrede koju je konkurent podnio protiv poduzetnika na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi, zbog navodne povrede materijalnih odredbi OUZP-a, ni na koji se način ne dovodi u pitanje sustav pravnih sredstava koji se predviđa u poglavlju VIII. te uredbe, kao ni cilj da se osigura dosljedna razina zaštite pojedinaca širom Unije i spriječe razilaženja koja ometaju slobodno kretanje osobnih podataka na unutarnjem tržištu.

64 Takva se tužba zaista može temeljiti, doduše podredno, na povredi istih odredbi OUZP-a kao što su one na kojima se može temeljiti pritužba ili pravni lijek koji su u skladu s člancima 77. do 79. te uredbe podnijeli ispitanici ili tijelo, organizacija ili udruženje, u smislu članka 80. navedene uredbe.

65 Međutim, kao prvo, za razliku od članaka 77. do 80. OUZP-a, tužbom za prestanak povrede koju je podnio konkurent ne nastoji se samom po sebi postići cilj zaštite temeljnih sloboda i prava ispitanika u pogledu obrade njihovih osobnih podataka, nego se njome nastoji osigurati pošteno tržišno natjecanje u interesu, među ostalim, tog konkurenta.

66 Kao drugo, mogućnost da konkurent podnese takvu tužbu pred građanskim sudovima na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi dodaje se pravnim lijekovima utvrđenima u člancima 77. do 79. OUZP-a, koji su svi u potpunosti na raspolaganju te ih i dalje ispitanici mogu podnijeti , kao i, ovisno o slučaju, tijela, organizacije ili udruženja u smislu članka 80. te uredbe.

67 Konkretno, kao što je to istaknula njemačka vlada, istodobno postojanje pravnih lijekova obuhvaćenih pravom o zaštiti podataka i pravom tržišnog natjecanja ne dovodi do rizika za ujednačenu primjenu OUZP-a. U tom kontekstu valja istaknuti da iz članaka 77. do 80. te uredbe proizlazi da se njome ne predviđa prioritetna ili isključiva nadležnost ni pravilo prvenstva ocjene koju provodi navedeno tijelo ili navedeni sud u pogledu postojanja povrede prava dodijeljenih navedenom uredbom (vidjeti u tom smislu presudu od 12. siječnja 2023., Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, C-132/21, EU:C:2023:2, t. 35.). Slijedom toga, činjenicom da je tužbu za prestanak povrede pred građanskim sudovima podnio konkurent navodnog počinitelja povrede zaštite osobnih podataka ne dovodi se u pitanje sustav pravnih sredstava koji je uspostavljen u poglavlju VIII. OUZP-a. Usto, kao što je to napomenula ta vlada, ujednačeno tumačenje materijalnih odredbi te uredbe, koje na istu povredu mogu primijeniti, s jedne strane, nadzorno tijelo i sudovi pred kojima se vodi postupak na temelju članaka 77. do 80. navedene

uredbe i, s druge strane, sudovi pred kojima je taj konkurent pokrenuo postupak na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi, osigurava se prethodnim postupkom koji se predviđa u članku 267. UFEU-a.

68 Kao treće, kao što je to u biti istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 104. svojeg mišljenja, šira mogućnost da se osobe koje nisu isključivo ispitanici i tijela, organizacije i udruženja, u smislu članka 80. te uredbe, pozivaju na materijalne odredbe OUZP-a ne ugrožava postizanje cilja da se osigura dosljedna razina zaštite tih osoba širom Unije i spriječe razilaženja koja ometaju slobodno kretanje osobnih podataka na unutarnjem tržištu. Naime, čak i ako države članice ne predvide takvu mogućnost, to ipak ne dovodi do rascjepkanosti provedbe zaštite podataka u Uniji, s obzirom na to da se materijalne odredbe OUZP-a na isti način nalažu svim voditeljima obrade, u smislu članka 4. točke 7. te uredbe, te se njihovo poštovanje osigurava pravnim sredstvima predviđenima navedenom uredbom.

69 S druge strane, kad je riječ o cilju osiguravanja učinkovite zaštite ispitanika u pogledu obrade njihovih osobnih podataka i korisnog učinka materijalnih odredbi OUZP-a, valja utvrditi da, iako se tužba za prestanak povrede koju je podnio konkurent navodnog počinitelja povrede zaštite osobnih podataka ne odnosi, kao što se to istaknulo u točki 65. ove presude, na taj cilj nego na cilj osiguravanja poštenog tržišnog natjecanja, njome se ipak nedvojbeno pridonosi poštovanju tih odredbi i stoga jačanju prava ispitanikâ i osiguranju njihove visoke razine zaštite (vidjeti u tom smislu presudu od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2022:322, t. 74).

70 Uostalom, takva tužba za prestanak povrede koju je podnio konkurent može se pokazati, kao i tužba koju su podnijele udruge za zaštitu interesa potrošača, osobito učinkovitom za osiguranje takve zaštite, s obzirom na to da se njome omogućuje sprečavanje velikog broja povreda prava osoba na koje se odnosi obrada njihovih osobnih podataka (vidjeti u tom smislu presudu od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2022:322, t. 75.).

71 Iz toga slijedi da je tumačenje iz točke 60. ove presude u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz članka 16. stavka 1. UFEU-a i članka 8. Povelje i, stoga, s ciljem koji se nastoji postići OUZP-om, a koji se sastoji u osiguranju učinkovite zaštite sloboda i temeljnih prava pojedinaca, kao i, među ostalim, osiguravanja visoke razine zaštite prava svake osobe na zaštitu osobnih podataka koji se na nju odnose (vidjeti u tom smislu presudu od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2022:322, t. 73.).

72 U ovom je slučaju na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri predstavlja li navodna povreda materijalnih odredbi OUZP-a o kojoj je riječ u glavnom postupku, pod uvjetom da se utvrdi, i povredu zabrane nepoštenih poslovnih praksi koja se predviđa relevantnim nacionalnim propisima.

73 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da odredbe poglavlja VIII. OUZP-a treba tumačiti na način da im se ne protive nacionalni propisi kojima se, pored ovlasti intervencije koje imaju nadzorna tijela nadležna za praćenje i provedbu te uredbe i mogućnosti pružanja pravne zaštite ispitanicima, konkurentima navodnog počinitelja povrede zaštite osobnih podataka priznaje aktivna procesna legitimacija kako bi zbog povreda navedene uredbe protiv njega podnijeli tužbu pred građanskim sudovima na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi.

Drugo pitanje

74 Sud koji je uputio zahtjev drugim pitanjem u biti želi doznati treba li članak 8. stavak 1. Direktive 95/46 i članak 9. stavak 1. OUZP-a tumačiti na način da, u situaciji u kojoj ljekarnik na internetskoj platformi prodaje lijekove koji se izdaju isključivo u ljekarnama, informacije koje kupci tog ljekarnika unose prilikom internetske narudžbe lijekova, kao što su njihovo ime, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju lijekova, predstavljaju podatke koji se odnose na zdravlje u smislu tih odredbi, čak i ako se ti lijekovi ne izdaju na liječnički recept.

75 Člankom 8. stavkom 1. Direktive 95/46 i člankom 9. stavkom 1. OUZP-a, koji imaju sličan opseg primjene za potrebe tumačenja koje treba dati Sud (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 58. i 117.) i koji se odnose, kao što na to upućuje naslov tih članaka, na obradu „posebnih kategorija" osobnih podataka, uspostavlja se načelo zabrane tih obrada. Naime, kao što se to izričito navodi u uvodnoj izjavi 51. te uredbe, osobni podaci koji su po svojoj naravi posebno osjetljive prirode u pogledu temeljnih prava i sloboda zaslužuju posebnu zaštitu jer bi u okviru njihove obrade moglo doći do značajnih rizika za ta prava i slobode.

76 Među tim posebnim kategorijama osobnih podataka, čiji se popis navodi u članku 8. stavku 1. Direktive 95/46 i članku 9. stavku 1. OUZP-a, nalaze se podaci koji se odnose na zdravlje. Oni obuhvaćaju, u skladu s člankom 4. točkom 15. te uredbe, u vezi s uvodnom izjavom 35. navedene uredbe, sve osobne podatke kojima se daju informacije o prijašnjem, trenutačnom ili budućem fizičkom ili mentalnom zdravstvenom stanju pojedinca, uključujući podatke o pružanju zdravstvenih usluga toj osobi.

77 Usto, iz članka 4. točke 1. OUZP-a osobito proizlazi da pojam „osobni podaci" obuhvaća sve podatke koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi te da je, kako bi ga se kvalificiralo kao osobu čiji se identitet može utvrditi, dovoljno da se ispitanika može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za njegov fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet.

78 Stoga, ako se iz podataka o kupnji lijekova mogu izvesti zaključci o zdravstvenom stanju osobe čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi, te podatke treba smatrati podacima koji se odnose na zdravlje u smislu članka 4. točke 15. OUZP-a.

79 U ovom slučaju iz spisa kojim raspolaže Sud proizlazi da kupci osobe ND prilikom internetske narudžbe na Amazonu lijekova koji se izdaju isključivo u ljekarnama unose informacije kao što su njihovo ime, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju lijekova. Takve informacije nedvojbeno predstavljaju „osobne podatke" jer se odnose na pojedince čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi.

80 U tim okolnostima valja utvrditi mogu li takvi podaci otkriti informacije o zdravstvenom statusu tih pojedinaca, u smislu članka 4. točke 15. OUZP-a, i predstavljaju li, slijedom toga, podatke koji se odnose na zdravlje u smislu članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. te uredbe.

81 Sud je u tom pogledu već odlučio da, s obzirom na cilj Direktive 95/46 i OUZP-a, a to je zajamčiti visoku razinu zaštite temeljnih prava i sloboda pojedinaca, posebno njihova prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka koji se na njih odnose, pojam „podaci koji se odnose na zdravlje" iz članka 9. stavka 1. te uredbe, koji odgovara pojmu „podaci u vezi sa zdravljem" iz članka 8.

stavka 1. te direktive, treba široko tumačiti (vidjeti u tom smislu presude od 6. studenoga 2003., Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, t. 50. i od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 125.).

82 Konkretno, te se odredbe ne mogu tumačiti na način da je obrada osobnih podataka koji neizravno mogu otkriti osjetljive informacije o pojedincu izuzeta iz pojačanog sustava zaštite predviđenog navedenim odredbama, osim ako negativno utječe na koristan učinak tog sustava te zaštitu temeljnih sloboda i prava pojedinaca koje bi trebala osiguravati (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 127.).

83 Slijedom toga, kako bi se osobni podaci mogli kvalificirati kao podaci koji se odnose na zdravlje u smislu članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a, dovoljno je da oni putem intelektualnog čina uspoređivanja ili zaključivanja mogu otkriti informacije o zdravstvenom stanju ispitanika (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 123.).

84 Doista, podaci koje kupac unese na internetskoj platformi prilikom naručivanja lijekova koji se izdaju isključivo u ljekarnama mogu otkriti, putem intelektualnog čina uspoređivanja ili zaključivanja, informacije o zdravstvenom stanju ispitanika u smislu članka 4. točke 1. OUZP-a, s obzirom na to da ta narudžba podrazumijeva uspostavu veze između lijeka, njegovih terapijskih indikacija ili primjena, i pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi na temelju podataka kao što su ime te osobe ili adresa za dostavu.

85 Međutim, Sud koji je uputio zahtjev pita se je li relevantna činjenica da se naručeni lijekovi ne izdaju na liječnički recept, s obzirom na to da bi u tom slučaju ti lijekovi mogli biti namijenjeni trećim osobama, a ne kupcu koji ih naručuje.

86 U tom pogledu valja istaknuti da je, za potrebe primjene članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a, kada ljekarnik obrađuje osobne podatke u okviru djelatnosti koju obavlja preko internetske platforme, potrebno provjeriti mogu li ti podaci otkriti informacije obuhvaćene jednom od kategorija koje su sadržane u tim odredbama, bilo da se te informacije odnose na korisnika te platforme ili na drugu fizičku osobu. Ako mogu, onda je takva obrada osobnih podataka zabranjena, ne dovodeći u pitanje odstupanja predviđena stavkom 2. navedenih odredbi (vidjeti u tom smislu presudu od 4. srpnja 2023., Meta Platforms i dr. (Opći uvjeti uporabe društvene mreže), C-252/21, EU:C:2023:537, t. 68.).

87 Ta načelna zabrana ne ovisi o tomu je li informacija prikupljena obradom o kojoj je riječ točna ili nije i djeluje li taj ljekarnik u cilju prikupljanja informacija obuhvaćenih jednom od posebnih kategorija predviđenih člankom 8. stavkom 1. Direktive 95/46 i člankom 9. stavkom 1. OUZP-a. Naime, uzimajući u obzir značajne opasnosti za temeljne slobode i prava ispitanikâ, koje nastaju svakom obradom osobnih podataka koji su obuhvaćeni tim kategorijama, cilj navedenih odredbi je zabraniti te obrade, neovisno o cilju koji se njima nastoji postići i točnosti predmetnih informacija (vidjeti u tom smislu presudu od 4. srpnja 2023., Meta Platforms i dr. (Opći uvjeti uporabe društvene mreže) (C-252/21, EU:C:2023:537, t. 69. i 70.).

88 Iz toga slijedi da, u slučaju kada korisnik internetske platforme unosi osobne podatke prilikom narudžbe lijekova koji se izdaju isključivo u ljekarnama i bez liječničkog recepta, obradu tih podataka koju provodi ljekarnik koji prodaje te lijekove na toj internetskoj platformi treba smatrati obradom podataka koji se odnose na zdravlje, u smislu članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a, s obzirom na to da ta obrada podataka omogućuje otkrivanje

informacija o zdravstvenom stanju pojedinca, bilo da se te informacije odnose na tog korisnika ili na bilo koju drugu osobu u čije ime on izvršava narudžbu (vidjeti u tom smislu presudu od 4. srpnja 2023., Meta Platforms i dr. (Opći uvjeti uporabe društvene mreže), C-252/21, EU:C:2023:537, t. 73.).

89 Naime, tumačenje tih odredbi koje bi dovelo do razlikovanja s obzirom na vrstu lijekova o kojima je riječ i tome izdaju li se na liječnički recept ne bi bilo u skladu s ciljem jamčenja visoke razine zaštite, navedenim u točki 81. ove presude. Takvo bi tumačenje, štoviše, bilo protivno svrsi članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a, koja se sastoji od osiguravanja pojačane zaštite od obrada koje, zbog posebne osjetljivosti odnosnih podataka, mogu predstavljati, kao što to konkretno proizlazi iz uvodne izjave 51. OUZP-a, osobito teško miješanje u temeljna prava na privatnost i na zaštitu osobnih podataka, zajamčena u člancima 7. i 8. Povelje (presuda od 1. kolovoza 2022., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 126. i navedena sudska praksa).

90 Prema tome, informacije koje ljekarnikovi kupci unose prilikom internetske narudžbe lijekova koji se izdaju isključivo u ljekarnama i bez liječničkog recepta predstavljaju podatke koji se odnose na zdravlje u smislu članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a, čak i ako je samo u određenoj mjeri vjerojatno, a ne potpuno sigurno, da su ti lijekovi namijenjeni tim kupcima.

91 Uostalom, ne može se isključiti da bi, čak i u slučaju da su takvi lijekovi namijenjeni osobama koje nisu kupci, bilo moguće identificirati te osobe i izvesti zaključke o njihovu zdravstvenom stanju. To bi mogao biti slučaj, primjerice, kada se predmetni lijekovi ne isporučuju u dom kupca koji ih je naručio, nego u dom druge osobe ili kada je, neovisno o adresi za dostavu, kupac u svojoj narudžbi ili komunikaciji povezanoj s tom narudžbom uputio na drugu osobu čiji se identitet može utvrditi, kao što je član njegove obitelji. Isto tako, kada se u okviru narudžbe zahtijeva identifikacija i/ili registracija kupca, primjerice otvaranjem korisničkog računa ili pristupanjem programu vjernosti, nije isključeno da se informacije koje kupac unosi u tom kontekstu mogu koristiti za izvođenje zaključaka ne samo o zdravstvenom stanju tog kupca, nego i o zdravstvenom stanju druge osobe, osobito u kombinaciji s informacijama koje se odnose na naručene lijekove.

92 Naposljetku, kao što je to navedeno u točki 86. ove presude, činjenica da su informacije poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku podaci koji se odnose na zdravlje, u smislu članka 8. stavka 1. Direktive 95/46 i članka 9. stavka 1. OUZP-a, ne predstavlja prepreku, kao što to osobito proizlazi iz uvodne izjave 53. te uredbe, tomu da ih se može obrađivati, pogotovo u kontekstu upravljanja uslugama i sustavima zdravstvene skrbi, ako je ispunjen jedan od uvjeta navedenih u stavku 2. tih odredbi.

93 To osobito može biti slučaj, s jedne strane, ako je u skladu s točkom (a) tog stavka 2. i uz iznimku koja se u njoj predviđa, ispitanik dao izričitu privolu za jednu ili više obrada navedenih osobnih podataka čije su mu određene značajke i svrhe predstavljene na točan, sveobuhvatan i lako razumljiv način. S druge strane, takva obrada može biti dopuštena na temelju članka 9. stavka 2. točke (h) OUZP-a ako je ta obrada nužna u svrhu pružanja zdravstvene skrbi na temelju prava Unije ili prava države članice ili u skladu s ugovorom sa zdravstvenim radnikom.

94 S obzirom na prethodno navedeno, na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 8. stavak 1. Direktive 95/46 i članak 9. stavak 1. OUZP-a treba tumačiti na način da, u situaciji u kojoj ljekarnik na internetskoj platformi prodaje lijekove koji se izdaju isključivo u ljekarnama, informacije koje kupci tog ljekarnika unose prilikom internetske narudžbe lijekova, kao što su

njihovo ime, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju lijekova, predstavljaju podatke koji se odnose na zdravlje u smislu tih odredbi, čak i ako se ti lijekovi ne izdaju na liječnički recept.

Troškovi

95 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

1. **Odredbe poglavlja VIII. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka),**

   treba tumačiti na način da im se:

   ne protive nacionalni propisi kojima se, pored ovlasti intervencije koje imaju nadzorna tijela nadležna za praćenje i provedbu te uredbe i mogućnosti pružanja pravne zaštite ispitanicima, konkurentima navodnog počinitelja povrede zaštite osobnih podataka priznaje aktivna procesna legitimacija kako bi zbog povreda navedene uredbe protiv njega podnijeli tužbu pred građanskim sudovima na temelju zabrane nepoštenih poslovnih praksi.

2. **Članak 8. stavak 1. Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, te članak 9. stavak 1. Uredbe 2016/679,**

   treba tumačiti na način da:

   u situaciji u kojoj ljekarnik na internetskoj platformi prodaje lijekove koji se izdaju isključivo u ljekarnama, informacije koje kupci tog ljekarnika unose prilikom internetske narudžbe lijekova, kao što su njihovo ime, adresa za dostavu i informacije nužne za individualizaciju lijekova, predstavljaju podatke koji se odnose na zdravlje u smislu tih odredbi, čak i ako se ti lijekovi ne izdaju na liječnički recept.

Potpisi